

Vest-Agder

Fylkeskommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2018

Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgssekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2018. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til fylkestinget. Etter forskrift for kontrollutvalg, skal kontrollutvalget årlig rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for året 2018.

2. KONTROLLUTVALGETS MEDLEMMER

Kontrollutvalget velges av fylkestinget og skal på vegne av fylkestinget føre det løpende tilsynet med den fylkeskommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Det er strenge begrensninger i hvem som er valgbare til utvalget.

Medlemmer og varamedlemmer (2018):

Medlemmer	Varamedlemmer
Vidar Kleppe (Dem) Leder	Terje Svendsen, Liv Berit Lie
Sølvi Gjerdahl Thomassen (SV) Nesteleder Lars Jørgen Hauge (Ap)	Hans Petter Horve (MDG), Monika Hagen (AP), Torgrim Olsen (MDG), Pål Friis (SV)
Bente Birkeland (FrP)	Arild Birkenes (FrP), Sven Seljom (H) og Inger Stray Jensen (H)
Terje Imeland (KrF)	Åse Tønnessen Sæbø, Øystein Sangesland

Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant fylkestingets faste medlemmer. Kravet er oppfylt for dette kontrollutvalget ved at leder Vidar Kleppe møter fast i fylkestinget.

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter Kommunelovens § 77 er fylkestinget pålagt å opprette et eget kontrollutvalg som skal forestå det løpende tilsyn og kontroll med den fylkeskommunale forvaltning og de folkevalgte organ som fylkestinget har opprettet. Tilsynet og kontrollen skjer på vegne av fylkestinget. Kommunelovens § 77 punkt 4 og 5 slår fast:

”4. Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

5. *Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. ”*

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommuneloven § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men fylkestinget kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den fylkeskommunale forvaltningen på vegne av fylkestinget og påse at fylkeskommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmere inn på senere.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til landskonferansen for kontrollutvalg i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Med oppdrag for 31 kommuner og 3 fylkeskommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark er Temark landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har sju ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget er daglig leder Line Bosnes Hegna.

Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, rådgiver for utvalget og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

6. REVISJON

Fylkeskommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester med Agder Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til 9 kommuner i Agder og Vest-Agder fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for

kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Monica Harsvik Smith-Tønnessen og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er revisjonssjef Tor Ole Holbek.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget gjennomfører sitt påseansvar ovenfor revisjonen ved at revisor fast orienterer i kontrollutvalgets møter om det pågående revisjonsarbeidet.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be fylkestinget om økonomiske rammer som muliggjør den aktivitetene som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i fylkeskommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i fylkeskommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap.

Budsjett og regnskap for 2018 viser:

Beskrivelse	Budsjett 2018	Regnskap 2018
Kontrollutvalg	560 000	523 250
Sekretariat (IKS)	480 000	479 300
Revisjon (IKS)	2 311 000	2 300 000
Sum kontroll og tilsyn	3 351 000	3 302 550

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

I 2018 avholdt utvalget 7 møter inkludert et fellesmøte med kontrollutvalget i Aust-Agder og har blitt behandlet 45 saker. I tillegg var utvalget på en to-dagers studietur til Trondheim.

Kontrollutvalgets møter er åpne. Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på fylkeskommunens og sekretariatets hjemmeside (www.temark.no).

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om fylkeskommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Administrasjonen har ved flere anledninger blitt invitert til kontrollutvalget for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i fylkeskommunen.

Kontrollutvalget ønsker å være synlig og ha god kontakt med fylkeskommunens ledelse. Representanter for rådmannen har deltatt på flere av utvalgets møter, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra fylkestinget, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan fylkeskommunen følger opp rapporter fra andre tilsyn.

Saker i kontrollutvalget:

- Revisors erklæring om uavhengighet
- Årsmelding 2017 for kontrollutvalget
- Årsregnskap og årsmelding 2017 for Vest-Agder fylkeskommune
- Orientering om regionsammenslåing i Agder
- Selskapskontrollrapport: Agder Kollektivtrafikk AS
- Orientering om elev- og lærlingombudets arbeid i 2017
- Tilbakemelding – orientering om systemet for tildeling av taxiløyver og godkjenning av underleverandørkontrakter og oppfølging av disse
- Hidra Landfast
- Forslag til valg av revisjonsordning i Agder fylkeskommune
- Prosjektplan Konesjonskraft IKS
- Forvaltningsrevisjonsrapport Måloppnåelse tannhelse
- Innstilling til valg av sekretariatsordning for Agder fylkeskommune
- Budsjett 2019 kontroll og tilsyn
- Overordnet revisjonsstrategi for 2018
- Endelig innberetning av mislighets sak
- Orientering om 2. tertialrapport og budsjett 2019 Vest-Agder fylkeskommune
- Oppfølging selskapskontroll Agder Kollektivtrafikk AS
- Rapport selskapskontroll – Vigo IKS
- Møte- og arbeidsplan 2019
- Referatsaker og eventuelt

Studietur

Kontrollutvalget i Vest-Agder fylkeskommune har i sammen med kontrollutvalgene i Aust-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune gjennomført en studietur til Trøndelag i tidsrommet 20. til 22. juni. Formålet med turen var for det første å lære av sammenslåingsprosessen mellom de to Trøndelagsfylkene, og for det andre få et innblikk i hvordan egenkontrollen i Trondheim er organisert

og arbeider og hvilken funksjon og plass kontrollutvalget har. I tillegg til at det har vært nyttig med en gjensidig erfaringsutveksling mellom kontrollutvalgene.

Hos Trøndelag fylkeskommune fikk utvalgene informasjon om sammenslåingsprosessen ved fylkesrådmann i Trøndelag Odd Inge Mjøen som også har vært prosjektleder for sammenslåingen. I tillegg bidro Konsek Trøndelag som er sekretariat for kontrollutvalget i Trøndelag med informasjon om arbeidet med sammenslåingsprosessen. De pekte blant annet på hva som har vært vellykket med prosessen i Trøndelag og hva de kunne ha gjort annerledes.

I Trondheim ble de tre utvalgene fra Agder tatt imot av Rolf Jarle Brøske leder av kontrollkomiteen i Trondheim kommune. For uten om å gi et innblikk i hvordan egenkontrollen i Trondheim er organisert og arbeider, gav han ett dypdykk i tre krevende saker som kontrollkomiteen i Trondheim har håndtert de siste årene. Den første saken vi fikk informasjon om var saken knyttet til helsereiser, hvor både ansatte og politikere har vært i utakt med etikken. Den andre saken var om «Candy People», hvor kontrollkomiteen bestilte en utvidet selskapskontroll av Trondheim kino AS og som avdekket et godterieierskap i strid med etisk regelverk. Den tredje saken var saken som er omtalt som «grønn strek» eller «Kystadsaken», og som avdekket en hårfin balanse mellom lov og etikk. Gjennomgangen til Brøske av disse sakene bidro til nyttige refleksjon rundt problemstillinger knyttet til habilitet og etiske retningslinjer. Dette er problemstillinger som er like aktuelle i vårt distrikt. I tillegg bidro forvaltningsrevisor Berit Juul med nyttig informasjon om hvordan kommunerevisjonen i Trondheim gjennomfører forvaltningsrevisjoner og hva de gjør for å sikre treffsikre forvaltningsrevisjoner.

I tillegg til de rent faglige programpostene fikk delegasjonen delta på en guidet byvandring med fokus på politikk i gammel tid. Trondheim kommune inviterte også hele delegasjonen til en minikonsert i Nidarosdomen. Oppsummert er de tre kontrollutvalgene godt fornøyd med studieturen til Trondheim og Trøndelag, og det faglige utbytte av turen.

9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av fylkeskommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede fylkeskommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at fylkeskommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering gjennom revisjonsåret som revisjonsstrategi for revisjonsåret, blant annet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

Kontrollutvalget registrerer at revisors arbeid med å utføre regnskapsrevisjon de siste årene er blitt mer omfattende, spesielt knyttet til de mange attestasjonsoppgaver (særattestasjoner) som utføres på vegne av staten og andre offentlige organer. I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter informasjon om utført regnskapsrevisjon. Revisor har i 2018 også avgitt foreløpig og endelig innberetning til kontrollutvalget i mislighetsaker. Kontrollutvalget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som fylkestinget og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at fylkeskommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om fylkeskommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Kontrollutvalget har vært delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av fylkestinget. Kontrollutvalget er delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen skal gjennomføre forvaltningsrevisjonen henhold til faglige krav i løpet av valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen ethvert virksomhetsområde i fylkeskommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i fylkeskommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av fylkestinget, men det kan delegeres til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden.

Kontrollutvalget behandlet i møte 31.10.16 overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for Vest-Agder fylkeskommune for perioden 2016-2019 utarbeidet av Agder Kommunerevisjon. Planen er godkjent av fylkestinget i desember 2016. Områder som prioriteres i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

Overordnede risikoområder

- Effektiv og målrettet fylkeskommunal forvaltning
- Demokratisk kontroll med fylkeskommunale selskaper og god forvaltning av fylkeskommunens eierinteresser
- Forsvarlig internkontrollsystem

Videregående opplæring

- Gjennomføringsgrad, læringsutbytte og læringsmiljø i den videregående opplæring
- Tilpasset opplæring til minoritetsspråklige elever

Tannhelsetjenesten

- Evaluere om tiltakene er fulgt opp og målene i Tannhelseplanen for 2013 – 2016 er nådd

Regionale tjenester - Regional utvikling

- Effektive og målrettede regionale utviklingsprosjekter

Regionale tjenester - Samferdsel

- Samhandling med Statens vegvesen om utbygging, drift og vedlikehold av fylkesveier

Fylkesrådmannens stab

- Etterlevelser av lov og forskrift om offentlige anskaffelser

Forvaltningsrevisjoner behandlet i 2018

Kontrollutvalget har i 2018 bestilt og behandlet forvaltningsrevisjonen Måloppnåelse tannhelse. Forvaltningsrevisjonen hadde problemstillingene:

1. I hvilken grad har tannhelsetjenesten nådd mål når det tannhelse-resultater?
2. I hvilken grad har tannhelsetjenesten nådd mål om økt effektivitet i tjeneste-produksjonen?
3. I hvilken grad har tannhelsetjenesten nådd mål for folkehelsearbeid og forebyggende tannhelsearbeid?

I rapporten konkluderer revisor med at det i hovedsak gjøres mye bra arbeid innenfor tannhelseområdet. Størst utviklingspotensialet har midlertidig folkehelseområdet. Revisjonen anbefalte derfor i rapporten at tannhelsetjenesten i Vest-Agder vør iverksette et utviklingsarbeid som har som målsetting å styrke tjenestens arbeid på folkehelseområdet. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget har behandlet rapporten og har følgende innstilling til fylkestinget:

Fylkestinget tar rapporten til orientering og ber fylkesrådmannen følge opp rapportens anbefaling om å iverksette et utviklingsarbeid som har som målsetting å styrke tannhelsetjenestens arbeid på folkehelseområdet.

Fylkestinget ber om at et operativt målbart kvalitetssystem må opprettes for tannhelsetjenesten i Vest-Agder og det nye Agder.

Fylkesrådmannen orienterer kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten innen 20. mai 2019.»

11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll. Plan for selskapskontroll ble behandlet i kontrollutvalget 31.10.16 og vedtatt i fylkestinget i desember. Følgende selskaper skal det gjennomføres selskapskontroll i 2016-2019:

- Agder Kollektivtrafikk AS
- Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet IKS
- Konesjonskraft IKS
- Sørlandbadet IKS
- Varodd AS
- Vest-Agder museet IKS

Agder Kollektivtrafikk AS

Kontrollutvalget behandlet 12.02.2018 rapport fra selskapskontroll i Agder Kollektivtrafikk AS. Revisor kom med til sammen syv anbefalinger hvorav tre var til eierne og fire var til selskapet. Eierne ble anbefalt om å vurdere å opprette en felles valgkomite for selskapet, unngå å velge medlemmer av generalforsamlingen som styremedlemmer, og i forbindelse med fylkessammenslåingen og nye Kristiansand kommune bør eierne vurdere organiseringen av virksomheten, herunder om det fortsatt er hensiktsmessig at virksomheten er organisert som et aksjeselskap. Til selskapet anbefalte revisor at styret bør utfra en risiko- og sårbarhetsanalyse vurdere behovet for egenkapital, ha fokus på å utvikle styringsindikatorer knyttet til ressursbruk og kapasitetsutnyttelse i AKTs virksomhet, oppdatere instruks for daglig leder, og huske å varsle kontrollutvalg og revisor om selskapets generalforsamling i tråd med kommuneloven §80.

Rapporten ble fulgt opp i kontrollutvalgets møte 03.12.2018 og AKT og fylkeskommunen orienterte om hvordan anbefalingene i rapporten var fulgt opp. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget tar tilbakemeldingene til foreløpig orientering og forutsetter at rapportens anbefalinger følges videre opp i forbindelse etableringen av den nye fylkeskommunen og arbeidet med den nye fylkeskommunens eierstrategi. Kontrollutvalget ønsker en tilbakemelding våren 2020 om oppfølgingen av anbefaling nr. 3.

Kontrollutvalget ønsker en ny orientering fra AKT innen 10. mai 2019 om oppfølgingen av anbefaling 4,5 og 6 i rapporten.»

Vigo IKS

I møtet 03.12.018 behandlet kontrollutvalget rapporten fra selskapskontrollen i Vigo IKS. I rapporten skrive revisor at eierinteressene i Vigo IKS utøves i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger- Representantskapet har behandlet budsjett, økonomiplan, regnskap, valgt styremedlemmer, styreleder og nestleder som forutsatt av IKS-loven. Revisor kommer i rapporten med fire anbefalinger til selskapet og eierne.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og innstiller følgende til fylkestinget:

Fylkestinget tar selskapskontrollen i Vigo IKS til orientering og ber om at rapportens anbefalinger følges opp om at:

- *Det legges til rette for eiermøter/kontaktmøter mellom fylkeskommunen og Vigo IKS*
- *At innkalling til representantskapsmøter er i samsvar med lov om interkommunale selskaper (4 ukers varsel og med sakliste)*
- *Representantskapet bør sikre at Vigo IKS rapporterer om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar gjennom årsmeldingen*
- *På generelle grunnlag bør alle som påtar seg styreverv for fylkeskommunale selskaper registrere sine verv i styrevervregisteret*

12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2018 legges med dette frem for fylkestinget til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2018 i sammenheng, kan fylkestinget se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Kristiansand, 28. januar 2019

Vidar Kleppe
Leder

Sander Haga Ask
Sekretær